

מסורת הש"ס

כִּים גִּילָה. (ד) לֶשׁוֹן גּוֹבֵה גִּלִּי: כִּים רִירָא. לֶשׁוֹן חֲפִירָה וּשְׁפֹלוֹת:
וּעוֹבְדֵינָם בְּסִיף. דְּכִי נַח וְנִטְוֹו עַל עֲבֹדַת כּוֹכָבִים בְּסִהַדְרִין
(דף טו.) וְחֲמִירִין הֵם כֹּל מִיתָה הָאֲמֹרָה לְבִי נַח אִינֵה אֵלֶּה סִיף:
וְלֹקָמָה בּוֹרֵעִים שׁוֹעֵרָה מִסְחֵלָה לְכָד: וּרְבָנָה. לֹאסְרִין וְאִפְּלִין
לְרִבָּנָה. שְׁעָרֹה מִלְּחִילָה

לרבנן: שגדלדלו. נעקרו מאלהן
והשתמחה עכו"ם להם: צהמה
חורית. שאינה מחובר ואינה נאסרת
צהשתמחיה למדאסר רחמנא נעבד

לגבוה דכתיב מן הבקרי) ולא כל הבקר
להוציא הנעדר צברק שור שנגח
(צ"ק מ:) מכלל להדקדוק שרי דאי
ל'הקדקדוק אסור להמה יל קרא לגבוה דא
ממסקה ישראל כתיב' מן המומר
ישראל: מבהמה צעלה מוס. דאניה
נאסרת נמי אס השתמוה לה: ומהר
די פרכת מה לגמהה שכן צעלה
יחסי הלכך חשיבא ולא מיתסרא הר
חיים מה להר שכן מחובר בהמה
מוביה וחור דאין כו' הדל השוה
שבהן שאין (א) תפיסת יד אדם
וחו טעם עצמו להחיר שאין
יכולין לתלות טעם היתרן בטעם
אחר דאי אמרת היתרן משום מחובר
הרי בהמה ואי משום חיים הרי
הרי ע"כ טעם היתרן משום דבר
בהן תפיסת יד אדם שצדצר זה
הושוו שניהן אף אני אציא כל השווין
להן צדצר זה שיהו מותרין והשמה
ליכא לתיפדך שכן לא נשמו מבריייתן
דהא בהמה נשמתים בנוס: ומאילן
יבא. לדשנתה מבריייתו ואפי' הרי
לא מיתסרן לרבנן דפלגי עשה דר'
יוסי צרבי יהודה הדל היתה שבהן
שאין בהם תפיסת יד אדם לשם
עבודה כורכים לדפיסה דנטייה
דמעיקרא לא הויה תפיסה לרבנן
ללא אילן (א) הוא הואו ששמה
נטינו גריגיו ור' יוסי צרבי יהודה

הגהות הב"ח

[illegible]

מוסף רש"י

בית כריא. ציט הכסא
לשון כרו שומה (תמורה
כח:). להשתחוות לה.
ולא השתחוה לה, ובא
עכו"ם והשתחוה לה
אסורה. אע"פ שאינה שלו
(לקמן ג:).

רבינו חננאל

שמואל שקץ תשקצנו
 ותבע תתבענו כי חם
 הוא. הא כיצד אם בים
 קורין אותה בית
 גיליא קורין אתה בית
 גיליא קורין אתה בית
 עין כל. עין קרין:
 תני תנא קמיה דרב ששת
 העינים העוברין את
 העוברות ואת הכבועות
 מותרין ועוברינהן בספי.
 עוברי היקרות והענין
 כי אסורין ועוברינהן
 בספי: מני ר' יוסי רבי
 יהודה וריא. מרקתיה ורעים
 [אנוריה] דרביא רבי
 מה הר שלא נעשה
 משחלה לכן אף ורעים
 נעשו משחלה לכן
 והן אסורין: תאמר אבי
 רב שרדללו ואל תתפרסם
 לגמרי אלא על חליות

כמו אבר מדולדל ונעבדו
אותן האבנים. ר' חייא
ור' יוחנן חד אמר מותרין
הן כהר. מה הר אין בו
תפיסת ידי אדם. כלומר
אין בו מעשה בן אדם

ז"ה. וה' זקופה זקקט משום גנוי' ל
 צהשתחוויתו של עובד כוכבים שהרי אי
 קצעי לה חזקיה ולא משום מעשה דצד
 לחזקיה (ו) דוקא לצינה דמינכרא זק
 נעצד. דבעלי חיים חסור לנצוה

אמר לו ר"ע והלא כבר נאמר יאבד תאבדון
אם כן מה ת"ל ²ואבדתם את שמם מן
המקום ההוא ⁶לכנות לה שם יכול לשבח
לשבח ס"ד אלא יכול לא לשבח ולא
לגנאי ת"ל ³שקץ תשקצנו ותעב תתעבנו
כי חרם הוא הא כיצד ⁷היו קורין אותה
בית גליא קורין אותה בית כריא ⁸עין
כל עין קוץ תני תנא קמיה דרב ששת
⁹העכו"ם העובדים את ההרים ואת
הגבעות הן מותרין ¹⁰ועובדיהן בסי"ף ואת
היורעים ואת היקיות הן אסורין ועובדיהן
בסי"ף א"ל דאמר לך מני ¹¹רבי יוסי בר
יהודה היא דאמר אילן שנמטעו ולבסוף עבדו
אסור ולוקמה ¹²באילן שנמטעו מתחלה לכך
ורבנן לא ס"ד דקתני דומיא דהר מה הר
שלא נמטעו מתחלה לכך אף האי נמי שלא
נמטעו מתחלה לכך איתמר ¹³אבני הה
שנלדלו בני רבי חייא ורבי יוחנן חד אמר
אסורות וחד אמר ¹⁴מותרות מ"ט דמ"ד
מותרות כהר מה הר שאין בו תפיסת ידי
אדם ומותר אף הני שאין בהן תפיסת ידי
אדם ומותרין מה להר שכן מחובר בהמה
ותוכיה מה לבהמה שכן בעלת חיים הוה
יוכיח וזור הדין לא ראי זה כראי זה ולא
ראי זה כראי זה הצד השווה שבהן שאין
בהן תפיסת ידי אדם ומותר אף ¹⁵כל שאין
בהן תפיסת ידי אדם ומותר מה להצד השווה
שבהן שכן לא נשתנו מבריותן אלא אתיא
מבהמה בעלת מום ומהר ואי נמי מבהמה
תמה ומאילן יבש ומאן דאסר להכי כתיב
שקץ תשקצנו ותעב תתעבנו דאע"ג דאתיא
מדינא להיתרא לא תתיא תסתיים דבני
ר' חייא דשרו דבעי חזקיה וקפ ביצה

אמר לו ר"ע והלא כבר נאמר **אמר אבד תאבדון**. תימה הלא אינטימין לה"ע למדעש אבד והלא כך תאבדון כר' יוסי צר' יהודה דקס בשיטת דר' יוסי הגלילי ללכאורה משמע דר"ע ס"ל במתני' כר' יוסי הגלילי דל' אי (ז) אדון לפניו ומתוך פ"ה דמתני' נמי משמע דר' יוסי דרדלי

ר"ע דמתני אליבא דר' יוסי הגלילי
קאמר וליה לא ס"ל אכן ק"ל קאמ
לעיל קאמר דלר' יוסי ב"ר יהודה
מיבעי קרא גם כן לכדר"ע אלמא
כיוסיה דריש להו לקרא וי"ל דה"ק
ליה לכדריש עקיבא אליבא ד' יוסי
הגלילי: **בהמה** תרביה. פירוש
הפילו צבמה (ב) עמיה אינה
נאסרת להדיוט אם לא עשה צה
מעשה והא דאמרין לקמן צפ' ר'
ישמעאל (דף נד.) המשמחיה לצבמה
חצירו לא אסרה ה"ה לשל עצמו והא
דקאמר חצירו לגלוי דאף בשל חצירו
אסרה בשעית מעשה אי גמי קמ"ל
דאף לגבוה לא אסרה כיון שאינה
שלו: **בהמה** חמה ומאיליו

יבש. כלן פרש"י מה שכתבתי לעיל
דהוי נטעו ולבסוף עדזו היכא
דנטעו גרעין זה לשון ומאלין יבש
דשפתה מצרייתו ואפ"ה לא מתסר
לרבנן דפליגי עליה דר' יוסי ברבי
יהודה האז השוה שבהן שאין בהם
תפיסת יד אדם לשם צדוק כוכבים
דתפיסה דנטיעה דמערקאר הוא
תפיסה לרבנן דלאו ארץ הוא ההיא
שעתא דנטעו גרעין ור' יוסי ברבי
יהודה דחשיב ליה תפיסה ואסר לא
משכחת לה אלא באילן שעלה מאליו
דאפילו לר' יוסי בר' יהודה לא מתסר
כל זמן שלא עשה מעשה בגופו
עכ"ל ואז"ת בעלה מאליו נמי מ"מ
אילן שלפני זה שיאז זה מגרעינו
היה זו תפיסה ידי אדם ו"ל דהב"ע
באילן שעלה מאליו משעת ימי
בראשית כגון ער ומיהו פירוש
אי אפשר דפריש' לעיל:

יֵשׁ
נְחוּת לָהּ וְהִשְׁתַּחוּהָ לָהּ וְקָא
לֹא הָיָה מַעֲשֶׂה אֲבָל לֹא זָקַף
עוֹלָם אֵימָא לְךָ בְּנֵי רַבִּי חִיָּיא
זוּרָה וְהִכָּא בְּמֵאָה עֶסְקִינָן כְּגוֹן
לָהּ וּלְמֵאָן אִי "לְמֵאָן דְּאִמֵּר
זוּרָה אִי לְמֵאָן דְּאִמֵּר עַד
כִּי בִיצָה לְהִשְׁתַּחוּת לָהּ וְלֹא
יֵשׁ בִּיצָה דְּאִמֵּר רַב יְהוּדָה אִמֵּר
וּבֹא עוֹבֵד כּוֹכְבִּים וְהִשְׁתַּחוּהָ
רַב זְקִיפְתָּהּ אֲבָל בִּיצָה לֹא אִי
וְהִשְׁתַּחוּ לָהּ אֲבָנֵי מְהוּ לְמִזְבֵּחַ
יֵשׁ

יֵם כּוֹכְבִּים שֶׁל יִשְׂרָאֵל. שֶׁהֵקִים יִשְׂרָאֵל
לְמִילְחָמָה כִּיּוֹן לְדָאִהוּ לֹא (ו) תִּפְסַת
כּוֹכְבִּים וְלֹא"ד עֲצוּדֹת כּוֹכְבִּים שֶׁל יִשְׂרָאֵל
עוֹלָם אֲלִיכָא ד"מ"ד עַד שֶׁתִּשְׁעִיד קִצְעִי
הָיָה וְאֵין כִּיּוֹל לְאֶסֶר בְּהַשְׁמָחָה דְּרַב
! דְּעִמָּה לֹא הוּא מִיתְסָרָא בְּהַשְׁמָחָה
כִּיּוֹל לְאֶסֶר בְּהַשְׁמָחָה דְּבַר שֶׁאִינוּ שְׁלוֹ
עֲצוּדִין: לִצְנֵה. בְּיָדֵי אִדֶּם נַעֲשִׂית וְהִסְתַּרְתָּ

הוא דבין דשנ ישרחל הוא חייה נחשרת
 דעמא (דף נג.) וה"ל לענין גלוי דעמא
 השתחווה לזני ר' חייל וקמביעיל ליה
 איכא גלוי דעמא אבל בינה לא כו':
 על המחזור לחסרו לזכרה או לא:

ואם

עין משפט
נר מצוה

נב א מ״ פ״ט מהל'
מלכים הלכה ב:
נג ב ג מ״ פ״ח מהל'
עבודת כוכבים הלכה
ב סמוג לאזין מה טו״ע
י״ד ס׳ קמה סע׳ א:
נד ד מ״ שס הלכה ג
סמוג שס טור ש״ע
י״ד ס׳ קלט סע׳ א
בהג״ה:
נה ה מ״ שס סמוג שס:

תורה אור השלם

1. אבד תאבדון את כל
המקומות אשר עבדו שם
הגוים אשר אתם ירשים
אתם את אלהיהם על
ההרים הרמים ועל
הגבעות ותחת כל עץ
רענן;
2. ונתצתם את מזבחתם
ושברתם את מצבתם
ואשריהם תשרפון באש
ופסילי אלהיהם תגדעון
ושברתם את שקמם מן
המקום ההוא:

דברים יב ג
3. וְלֹא תִבְיֹא תוֹעֵבָה אֶל
בֵּיתְךָ וְהִיִּית חֶרֶם בְּמֹהוּ
שֶׁקֶץ תִּשְׁקָצְנוּ וְתֵעֵב
תִּתְעַבְּנוּ כִּי חֶרֶם הוּא:
דברים ז כו

רבינו חננאל (המשך)

ומותר. אף אבנים הללו
כן. ומשקין מה לא
שקן מחובר כלול תהיה
באבני שגדלדלו
שקין מחוברת בהמה
תוכיה שאנה מחוברת
בקרקע ומותר לחלוץ;
ורדיקין מה לא בהמה
אנאסר אם נעבדה בהנאה
שכן בעלת חיים. תאמר
לאבנים שגדלדלו לא
בנות חיים. ר' יוחנן מה
לא כר'. (מה להצד)
השרה שבהן שכן
נשתו מברייין.
מבהמה בעלת מום ומר
אף אני מאלץ לך
ומבהמה תמימה שחרי
שעתו. בהמה נעשית
בעלת מום והאילץ יבש.
ואע"פ שנשתו ועבדו
לא נאסרו. כך אבניו.
שגדלדלו לא אסרו. ומאן
דאסר סבא אע"פ דמריב
שרו להם ושתיהו דמריב
וחבב תתעבני יף חוס

הוא. (3) ודייקי חזקיהו
 חזקיהו וקח ביצה
 להשתחוות לה ובהשתחוה
 לה וקח אביצילי
 וקצפתא איהו
 תפיסת ידי אדם אי לא
 ביצת בני ר' חזיה
 דאסרי ומביצילי בי כנון
 שוקק ביצה להשתחוות
 לה ולא השתחוה לה ובה
 עובד לבעל השתחוה
 לה וכדבר דאמרי ישראל
 שוקק לבעל השתחוות
 לה ובה עובד כוכבים
 והשתחוה לה אסרו. וקא
 מביצילי קח לביצה והוא
 מנומרא וקצפתא אבל
 ביצה לא או דלמא
 אשנא תיקון: כיצ
 רמי בר חמא המשתחוה
 לה (מותר) אביס
 הנחצבת בו ומתורה
 לבנות מהן כמובא אי

(א) נראה ד"ל מדקתני זרעים
והרים אלמא זרעים דומיא
דהר וכו'. (ב) נראה ד"ל
ודייקי דיהודה וחזקיה בני ר'
חייא הוא דשרו מדגעי חזקיה

זקף בינה וכו' ש"מ בני חייא
הוא דשרו והדר דמי דלעולם
הוא דאסרי ומיבני ליה וכו'.